

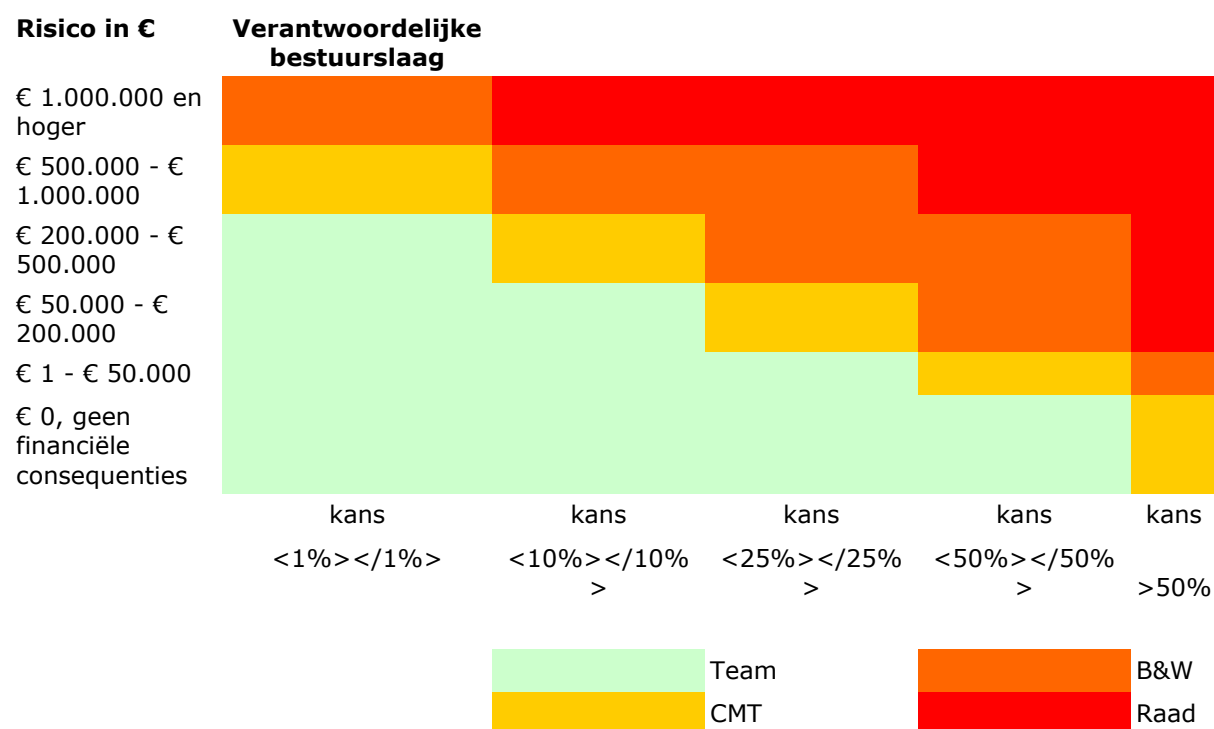
'Streven naar een goede beheersing van de risico's en een goede balans tussen de bestuurlijke ambitie en de daarmee gepaard gaande risico's. Uitgangspunt hierbij is een positief weerstandsvermogen'.

Onze doelstelling is:

- het realiseren van een gezonde financiële positie;
- het voorkomen van ingrijpende beleidswijzigingen die noodzakelijk worden bij het zich voordoen van niet afgedekte risico's. Dit wordt gerealiseerd door middel van beheersing van de risico's en een positief weerstandsvermogen.

Risicoprofiel

Onderstaand treft u in een tabel het risicoprofiel aan. Onder de tabel wordt het risicoprofiel per onderwerp beschreven. Hieronder worden de in het risicoprofiel weergegeven risico's nader omschreven. Wij maken hierbij onderscheid in incidentele en structurele risico's.

Incidentele risico's

Op een vijftal onderwerpen lopen wij een incidenteel risico. Het risico wordt berekend over het totaalbedrag van het betreffende onderwerp waarover wij risico lopen, afgezet tegen de kans dat het risico zich daadwerkelijk voor doet. De vijf risico's worden hieronder toegelicht.

N34

De provincies Drenthe en Overijssel hebben als doel om de N34 tussen Coevorden en de Witte Paal (N36) op een duurzame en veilige wijze in te richten. Hiervoor wordt onder meer ter hoogte van Klooster een ongelijkvloerse kruising gerealiseerd. Dit deel van het project zal begin 2019 worden afgerond en wij verwachten geen grote risico's meer te lopen. Daarom is het risicoprofiel ten opzichte van vorig jaar naar beneden bijgesteld naar een niveau van € 60.000.

Europark

GVZ Europark Coevorden-Emlichheim GmbH heeft een financiering van maximaal € 7 miljoen bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) afgesloten. Voor deze financiering staan wij en de

Sammtgemeinde Emlichheim elk voor de helft garant. Het risico van de gemeente Coevorden is maximaal € 3,5 miljoen. De kans dat dit risico zich voordoet schatten wij in op 15%. Het uitgangspunt is dat de GVZ Europark Coevorden-Emlichheim GmbH zich zonder extra financiële steun van de gemeente moet ontwikkelen. Mocht op enig moment onverhoopt toch een beroep op onze gemeente worden gedaan voor financiële steun dan is de maximale bijdrage beperkt tot € 525.000. Door verkopen is de financiering van GVZ Europark Coevorden-Emlichheim GmbH op dit moment tot ruim onder de € 7 miljoen gedaald.

Grondexploitaties

In het kader van voorliggende begroting hebben wij de risico's van de grondexploitaties opnieuw geanalyseerd. De totaal verwachte boekwaarde is bruto circa € 13,5 miljoen. Dit resulteert in een maximaal risico voor 2019 van € 3,1 miljoen. De totale boekwaarde zal in de komende periode (tot 2022) afnemen naar een niveau van circa € 4,9 miljoen. Als gevolg daarvan zal ook het risico de komende jaren afnemen.

Garantstelling Dutch Techzone

De Arbeidsmarktregio Drenthe en de gemeente Hardenberg hebben het initiatief genomen tot een sectorplanaanvraag voor de derde tranche van de Regeling Cofinanciering Sectorplannen. Volgens deze regeling moet de hoofdaanvrager garant staan voor 80% van het subsidiebedrag. Indien dit niet mogelijk is, mogen partijen uit het samenwerkingsverband ook garant staan voor deze 80%. Deze situatie doet zich voor. De hoofdaanvrager heeft onvoldoende eigen vermogen om garant te staan. De zeven gemeenten in het samenwerkingsverband nemen de garantstelling over. De garantstelling per gemeente wordt vastgesteld volgens de gebruikelijke verdeelsleutel binnen de Arbeidsmarktregio (nu inclusief Hardenberg) naar rato van het inwoneraantal. Voor ons betekent dit een relatief aandeel van € 200.355 (10,5%). De kans dat een beroep op de garantstelling wordt gedaan, achten wij gering en schatten wij in op 10%. Dit risico nemen wij mee in deze paragraaf.

Faillissement CQ

Medio 2014 is CQ failliet verklaard. Ondanks herhaald aandringen door ons en door de gemeente Emmen, is het faillissement van CQ nog steeds niet afgewikkeld. De vakbonden hebben zowel de gemeente Emmen als onze gemeente aangesproken. Dit betreft een hoofdelijke aansprakelijkheid. Er is sprake van een claim van € 5,6 miljoen plus wettelijke rente, gericht aan de gemeente Emmen en de gemeente Coevorden. Deze claim heeft betrekking op de ambtenarenstatus van de voormalig medewerkers van CQ en de daaraan gekoppelde afdracht van onder meer pensioenpremies aan het ABP. Wij schatten het risico tot een veroordeling door de rechter laag in. De betrokken notaris is door de gemeente Emmen en de gemeente Coevorden in vrijwaring opgeroepen. Die procedure loopt.

INCIDENTELE RISICO'S						
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
	Totaal	Kans	2019	2020	2021	2022
1. N34	600	10%	60			
2. Europark	3.500	15%	525	525	525	525
3. Grondexploitatie	13.500	23%	3.105	2.600	2.200	1.500
4. Sectorplan Dutch Techzone	200	10%	20	20	20	20
5. Faillissement CQ	PM					
Totaal	17.800		3.710	3.145	2.745	2.045

Structurele risico's

Er zijn twee onderwerpen waarover wij een structureel risico lopen. Dit betreffen het sociaal domein en de Emco-groep.

Sociaal domein

Met de ervaring van de afgelopen jaren hebben wij ons meerjarenbeleid opgesteld en verwachten wij dat onze begroting meerjarig toekomstbestendig is. Wij hebben de budgetten voor Jeugd, Participatie en Wmo aangepast aan de nieuwste prognoses. Daarmee zijn deze budgetten voor de komende jaren op niveau. Hiermee in lijn hebben wij ook onze uitvoeringsorganisatie ingericht. Daarnaast hebben wij budgetten die onder druk staan op een realistisch niveau gebracht. Maatschappelijke ontwikkelingen, aanvullende kortingen op de integratie-uitkering, correcties uit voorgaande jaren en andere onvoorziene situaties kunnen resulteren in financiële effecten. Deze ontwikkelingen liggen niet in alle gevallen binnen onze invloedssfeer. In principe is nog steeds sprake van open-einde-regelingen. Dit vraagt vervolgens om aanpassing van bestaande beleidskaders en inkoopcontracten. Daarom nemen wij voor het Sociaal Domein een beperkt bedrag op in de risico-inventarisatie.

EMCO-groep

De EMCO-Groep is een gemeenschappelijke regeling (GR) die uitvoering geeft aan de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Naast onze gemeente nemen de gemeenten Emmen en Borger-Odoorn deel aan deze GR. Alle bevoegdheden en taken met betrekking tot de uitvoering van de Wsw zijn door onze gemeente overgedragen aan de GR.

Voor de uitvoering van de Wsw ontvangen wij een lumpsumbedrag in het Participatiebudget. Sinds de invoering van de Participatiewet is er geen nieuwe instroom in de Wsw meer mogelijk. Hierdoor neemt de Wsw-populatie door natuurlijk verloop gestaag af. Als gevolg van de bovenstaande ontwikkelingen zal het exploitatietekort van de EMCO-Groep jaarlijks naar alle waarschijnlijkheid toenemen. Hiermee is rekening gehouden in ons meerjarenperspectief. De EMCO-Groep benoemt in haar risicoparagraaf in de begroting 2019 de volgende risico's: netto-opbrengsten, lonen Wsw-werknemers, salariskosten ambtelijk personeel, Rijksbijdragen, het Lage-Inkomensvoordeel en het ontwikkelingen ten aanzien van Menso NV. Deze risico's zijn niet op geld gewaardeerd.

Wij doen hier de aanname dat indien het geprognosticeerde bedrijfsresultaat over 2019 van € 1,33 miljoen niet gerealiseerd wordt dit naar rato van ons aandeel in de EMCO-Groep (13,62%) voor onze rekening komt, zijnde € 182.000 met een kans van 50%. Om het risico te beperken zal in BOCE-verband een nieuw toekomstperspectief voor de Wsw/EMCO-Groep worden geschetst.

STRUCTURELE RISICO'S						
Bedragen x € 1.000						
	Totaal	Kans	2019	2020	2021	2022
6. Decentralisaties Sociaal Domein	400	25%	100	100	100	100
7. EMCO-groep	200	50%	100	100	100	100
Totaal	600		200	200	200	200

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en de mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten, die onverwacht en substantieel zijn, op te vangen. Hierbij zetten wij eerst het gedeelte van onze weerstandscapaciteit in dat geen of minimale effecten heeft op ons beleid en onze begroting.

In onze weerstandscapaciteit hebben wij geen bestemmingsreserves en stille reserves opgenomen. Het tijdsbestek waarin stille reserves vrijgespeeld kunnen worden ter dekking van risico's ligt hieraan ten grondslag. Voor bestemmingsreserves is het argument dat bij de inzet van deze reserves de uitvoering van het beleid mogelijk onder druk komt te staan.

WEERSTANDSCAPACITEIT					
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Bestanddeel weerstandscapaciteit	prognose 2018	2019	2020	2021	2022
Algemene reserve	20.300	20.300	20.300	20.300	20.300
Resultaat + reserve mutaties (voor bestemming cumulatief)	2.300	5.600	9.700	14.000	18.400
Reserve grondexploitatie	0	0	0	0	0
Reserve verkoop aandelen Essent	8.600	8.600	8.600	8.600	8.600
Onbenutte belastingcapaciteit	500	500	500	500	500
Post onvoorzien	100	100	100	100	100
Totaal weerstandscapaciteit	31.800	35.100	39.200	43.500	47.900

Ratio weerstandsvermogen

Een gemeente is vrij om te bepalen welk deel van de weerstandscapaciteit wordt aangewend voor het weerstandsvermogen. Conform de nota Risicomanagement en Weerstands-vermogen zetten wij alleen onze algemene reserve in ter dekking van de mogelijke risico's.

Het weerstandsvermogen wordt als volgt bepaald:

Beschikbare weerstandscapaciteit : benodigde weerstandscapaciteit (risicoprofiel). Hieruit vloeit een ratio voort, die in te delen is in één van de categorieën A tot en met F.

RATIO WEERSTANDSVERMOGEN		
Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$2,0 < x < / x >$	Uitstekend
B	$1,4 < x = "" > < / 2,0 >$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x = "" > < / 1,4 >$	Voldoende
D	$0,8 < x = "" > < / 1,0 >$	Matig
E	$0,6 < x = "" > < / 0,8 >$	Onvoldoende
F	$X < 0,6 > < / 0,6 >$	Ruim onvoldoende

WEERSTANDSVERMOGEN				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	2019	2020	2021	2022
Weerstandscapaciteit	31.800	35.100	39.200	43.500
Te verwachten risico's	3.910	3.345	2.945	2.245
Weerstandsvermogen	27.890	31.755	36.255	41.255

Het weerstandsvermogen kan als volgt worden berekend:

RATIO WEERSTANDSVERMOGEN				
	2019	2020	2021	2022
Ratio weerstandsvermogen	8,13	10,49	13,31	19,38

Financiële kengetallen

Financiële kengetallen BBV

Op grond van het BBV nemen wij in deze paragraaf een aantal kengetallen op die de beoordeling van onze financiële positie ondersteunen. Daarmee wordt beoogd uw raad in staat te stellen gemakkelijker inzicht te krijgen in de financiële positie van onze gemeente. De kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken en op te vangen. Zij geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. Het gaat daarbij om de volgende kengetallen:

- de netto schuldquote;
- de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen;
- de solvabiliteitsratio;
- de grondexploitatie;
- de structurele exploitatieruimte, en
- de belastingcapaciteit.

Deze kengetallen moeten altijd in samenhang worden gezien omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van de gemeente.

Toelichting op de betekenis van de kengetallen

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Het is belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is dat de grondexploitatie kan bijdragen aan verlaging van de schuld van de gemeente.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en lasten waarbij deze worden vergeleken met de totale baten.

Belastingcapaciteit

Het kengetal belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin een zich voordoende financiële tegenvaller in het volgend begrotingsjaar kan worden opgevangen en of er ruimte is voor nieuw beleid.

KENGETALLEN FINANCIËLE POSITIE						
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
	Realisatie prognose		Begroo t	Begroo t	Begroo t	Begroo t
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Netto schuldquote (%)	72	78	72	67	58	50
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen (%)	65	71	67	62	53	45
Solvabiliteitsratio (%)	31	30	32	36	41	46
Grondexploitatie (%)	13	13	11	9	6	4
Structurele exploitatieruimte (%)	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Belastingcapaciteit (%)	96,0	94,0	94,0	94,0	94,0	94,0
* alle cijfers volgens de nieuwste bbv definitie						

De provincie hanteert voor de kengetallen de volgende signaleringswaarden, waarbij categorie A als 'minst risicovol' en categorie C als 'meest risicovol' wordt geduid.

SIGNALERINGSWAARDEN PROVINCIE			
Kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote a. zonder correctie doorgeleende gelden	<90%></90%> >	90-130%	>130%
b. met correctie doorgeleende gelden	<90%></90%> >	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%></20%>
Grondexploitatie	<20%></20%> >	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	Begr >0%	Begr = 0%	Begr <0%></0%>
Belastingcapaciteit	<95%></95%> >	95-105%	>105%

Toelichting kengetallen

In de periode 2014 – 2018 is zwaar ingezet op het herstellen en weer toegroeien naar een gezond financieel evenwicht. Wij creëren op deze manier ruimte voor nieuw beleid en een gezonde financiële basis. De bestuurlijke lijn van de afgelopen jaren zien wij terug in de ontwikkeling van alle indicatoren en de uitkomsten onderschrijven het gevoerde beleid.

De indicatoren netto schuldquote (ook gecorrigeerd voor verstrekte leningen) en solvabiliteit zeggen iets over de manier waarop wij zijn gefinancierd. Deze indicatoren zeggen iets over de relatie eigen vermogen en vreemd vermogen.

De indicatoren grondbedrijf, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit zeggen iets over de mogelijkheden aan de inkomstenkant om incidentele uitgaven op te kunnen vangen.

Alle kengetallen bevinden zich in of ontwikkelen zich naar de groene categorie A, minst risicovol. Ten aanzien van onze streefwaarde voor de solvabiliteit verwijzen wij u naar de Nota financieel beleid.

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Voor alle activiteiten die binnen onze gemeente plaatsvinden - zoals wonen, werken en recreëren - zijn kapitaalgoederen nodig. Hierbij valt te denken aan wegen, riolering, groen, openbare verlichting en gebouwen. De kwaliteit van deze goederen en het niveau van onderhoud ervan zijn bepalend voor het voorzieningenniveau van de gemeente. In deze paragraaf gaan wij in op de beleidskaders en de daaruit voortvloeiende financiële gevolgen voor wat betreft de grotere kapitaalgoederen van de gemeente. De in deze paragraaf opgenomen bedragen zijn exclusief de kosten voor de inzet van ons eigen personeel en materieel.

Gebouwen

Algemeen

Wij hebben verschillende soorten vastgoed in eigendom die tot ons kernbezit behoren. Dit betreffen gebouwen die op de middellange en lange termijn noodzakelijk zijn om onze gemeentelijke beleidstaken uit te voeren. Hierbij moet gedacht worden aan gebouwen voor de gemeentelijke huisvesting, maar ook bijvoorbeeld aan sporthallen en multifunctionele accommodaties. Naast het kernbezit beschikken wij ook over circa 40 gebouwen die wij aanmerken als "af te stoten bezit". Deze gebouwen hebben op de middellange en lange termijn geen functie in relatie tot onze gemeentelijke beleidstaken.

Beleidskader

In december 2016 stelde uw raad de "Visie, strategie en beheer van vastgoed" vast. Uitgangspunt hierin is dat wij streven naar een vastgoedportefeuille die zich beperkt tot vastgoed dat nodig is voor efficiënte uitvoering van de gemeentelijke taken. Voor de conditiemeting van de gebouwen sluiten wij aan bij de NEN 2767 standaard. Binnen deze standaard is sprake van scores tussen 1 en 6. Daarbij is 1 zeer goed en 6 zeer slecht. Een conditiescore van 3 is naar de maatstaf voldoende. Voor het grootste deel van de panden die tot ons kernbezit behoren, is eind 2014 een conditiemeting uitgevoerd en een meerjarenonderhoudsprogramma opgesteld. De gemiddelde